

Čís. 9705.

I doplnění žaloby jest v doplňovacím řízení podle § 496 čís. 2 c. ř. s. nepřípustnou novotou.

(Rozh. ze dne 6. března 1930, Rv I 835/29).

Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud první stolice původně důvodem po právu. Odvolací soud zrušil rozsudek prvního soudu a nařídil mu, by řízení doplnil a znovu rozhodl. Procesní soud první stolice pak žalobu zamítl. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

d ů v o d e c h :

Usnesením odvolacího soudu ze dne 8. března 1928 byl zrušen rozsudek prvního soudu ze dne 18. listopadu 1927. Zrušovací usnesení neuvádí zákonné ustanovení, podle něhož se zrušení stalo, plyne však z něho, že jím bylo prvnímu soudu nařízeno, by doplnil řízení zjištěním, zda jest pravdivým žalobcovo tvrzení o ústním přijetí jeho nabídky, a zjištěním obsahu akordního protokolu, tedy z důvodu, že řízení první stolice trpělo podle názoru odvolacího soudu vadou, která překážela zevrubnému probrání a důkladnému posouzení věci. Šlo tudíž o zrušení rozsudku prvního soudu podle § 496 čís. 2 c. ř. s. a bylo proto doplnění řízení podle § 496 druhý odstavec c. ř. s. omezení jen na provedení důkazů v tomto směru nabídnutých a učiniti podle nich příslušná zjištění. Přednes nových skutkových okolností byl v tomto doplňovacím řízení vyloučen. Žalobce domáhá se žalobou na žalované straně náhrady škody pro porušení smlouvy o dílo. V doplňovacím řízení po výslechu svědků opřel žalobní prosbu také o to, že zaviněním žalované strany, pokud se týče jejich zástupců byl uveden v omyl, tudíž o bezprávný čin žalované (jejích zástupců), tudíž o jiný právní důvod. I když nešlo o změnu žaloby podle § 235 c. ř. s., nýbrž jen o doplnění žaloby (srov. rozh. čís. 8811 sb. n. s.), šlo přes to o novotu podle toho, co uvedeno, v doplňovacím řízení nepřípustnou. Netřeba se proto dovolacímu soudu zabývatí vývody dovolání, pokud při nich žalobce vychází z omylu u něho prý vyvolaného.

Čís. 9706.

Nárok na náhradu škody podle § 1327 obč. zák. nemá ten, komu byl usmrcený povinován k službám (bezplatným) v domácnosti nebo v živnosti.

(Rozh. ze dne 6. března 1930, Rv I 885/29.)

Žalobcova manželka byla usmrcena automobilem žalovaného. Žalobce domáhal se na žalovaném mimo jiné placení důchodu, ježto utrpěl škodu ztrátou neplacené síly v domácnosti. Oba nižší soudy původně nevyhověly v tomto směru žalobě. Nejvyšší soud zrušil usnesením ze dne 12. ledna 1928, Rv I 767/27 čís. sb. 7690 rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. Procesní soud své stolice přiznal žalobci za žalovaný důchod, odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zamítl žalobu o placení důchodu.

Důvody:

Žalovaný uplatňuje dovolací důvody § 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s., provádí však po zákonu jen dovolací důvod čís. 4 Dovolání jest důvodné. Dovolací soud zdůraznil již ve svém rozhodnutí ze dne 12. ledna 1928 č. j. Rv I 767/27 (čí. sb. 7690), jímž k dovolání žalovaného zrušil rozsudek odvolacího soudu, že žalobce neuplatňuje nárok na výživné podle § 1327 obč. zák., nýbrž že žalobní nárok opírá o to, že utrpěl škodu ztrátou neplacené pracovní síly v domácnosti a řemesle, že tuto náhradu požaduje v rámci § 1295 obč. zák., že proto mají nižší soudy zkoumati, zda žalobci tento nárok podle zákona vůbec přísluší a, pakli ano, obíratí se nárokem i věcně. Prvý soud se podle tohoto rozhodnutí s otázkou vypořádal a uznal nárok podle zákona za oprávněný. Odvolací soud však, vycházející z mylného předpokladu, že dovolací soud ve svém zrušovacím usnesení se již vyslovil, že žalobcův nárok jest v zákoně opodstatněn, nepustil se již ohledně požadovaného důchodu do přezkoumání právních úvah prvního soudu, nýbrž jednoduše přiznal nárok žalobci na základě mylného výkladu rozhodnutí dovolacího soudu. Již tím je dán dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s., dále však i právním posouzením věci prvním soudem, které potvrzujícím rozhodnutím odvolacího soudu doznalo potvrzení. Dovolací soud nesdílí právní názor zastávaný nižšími soudy. Již v judikátu bývalého vídeňského nejvyššího soudu čís. 189 (plenis. rozh. z 10. března 1909, Rv V 2494/8) z doby před novelisováním občanského zákoníka bylo podle historického vývinu předpisů o náhradě škody při usmrcení člověka zevrubně dolíčeno, že nelze omeziti všeobecné pravidlo § 1295 obč. zák. na povinnost škůdce hraditi škodu osobám, jež byly jeho jednáním aneb opomenutím poškozeny přímo a že proto také nelze dovozovati, že jest ustanovení § 1327 obč. zák. jako ustanovení výmínečné vykládati obmezujícím způsobem a že je tudíž nelze vztahovati na osoby jiné, než na pozůstalou manželku a na děti, že však § 1327 obč. zák. není také jen jedním z případů všeobecné zásady §§ 1295 a 1311 obč. zák., podle níž přísluší nárok na náhradu škody každému, kdo z viny jiného utrpěl škodu, že není zásadně vyloučen nárok na náhradu škody osob, jež byly zaviněným usmrcením člověka poškozeny jen nepřímo a že ustanovením § 1327 obč. zák. byl jen omezen okruh osob, jimž přísluší nárok na výživné, a to na osoby, jimž tento nárok proti usmrcenému příslušel podle zákona,

takže nárok na úhradu nemají ti, kdož proti usmrčenému měli nebo mohli mítí nárok z jiných právních důvodů, ze smlouvy, z poslední vůle, nebo z jednatelství bez příkazu (§ 1042 obč. zák., a pod.). Nicméně byla judikatura i na dále kolísavá, jmenovitě co do okruhu osob, oprávněných požadovati náhradu škody, až do novelisování občanského zákoníka: Nynější doslov § 1327 obč. zák. převzal zásady, vyslovené v řečeném judikátu. Omezení, že jest hraditi jen to, co ušlo pozůstalým na výživě ze zákona, jen to, nač podle zákona měli nebo by byli měli nárok, stalo se, jakž vyplývá z motivů, ze zákonodárného důvodu, by bylo takto čeleno zcela nekontrolovatelným, často jen k pouhému vydírání směřujícím nárokům, uplatňovaným z příčiny takovýchto příhod. Ovšem bylo také vyhověno obecnému požadavku rozšířiti okruh oprávněných osob tak, že byl nárok na náhradu škody poskytnut všem, jimž byl usmrčený zákonným živitelem, tedy nejen pozůstalé manželce a manželským dětem, nýbrž i dětem nemanželským (§ 166 obč. zák.), za předpokladu § 154 obč. zák. i manželským rodičům a v mezích § 167 obč. zák. také matce nemanželského usmrčeného dítěte. Než úmysl zákonodárcův nenesl se k tomu, jak výslovně jest zdůrazněno v materialíích k III. dílčí novele (Videň 1916 str. 398), poskytnouti nárok na náhradu škody těm, kdož nemají právní nárok na výživné proti zemřelému, třebaže se jim od něho dostávalo příspěvku na výživu, ani těm, kdož měly proti zemřelému nárok na výživu z jiného důvodu (ze smlouvy, z posledního pořízení), poněvadž takové závazky přecházejí, jako jiné závazky na dědice usmrčeného a musil by se jinak přiznati nárok na náhradu i každému věřiteli zemřelého, jehož uspokojení jest usmrcením ohroženo; posléze nemá podle motivů nárok ani ten, komu usmrčený byl povinován k službám (bezplatným) v domácnosti anebo v živnosti a to, jak se tam uvádí, proto, že není bezpečného podkladu k posouzení, jak dalece takové služby byly vskutku předmětem právního nároku a zda nebyly konány jen z ochoty, a není ani podkladu pro zhodnocení tvrzené škody, uváží-li se, že v takovýchto případech skoro vždycky se poskytují dávky navzájem (byt, strana atd.) a občanský zákon nezná závazek k takovým službám, jaký předpokládá německý občanský zákoník v § 1356 druhý odstavec a § 1617 (pro manželku a děti). Směřoval-li zákonodárcův úmysl k tomu, vyloučiti z nároku na náhradu škody ty, kdož opírají nárok jen o to, že jim odpadla neplacená pracovní síla v domácnosti a v živnosti, nelze žalobní nárok co do požadovaného důchodu uznati za oprávněný a bylo proto uznati, jak se stalo.

Čís. 9707.

Prodatel není oprávněn domáhati se na kupiteli odběru zboží, leda že odběr byl zvlášť smluven aneb že má prodatel na něm zvláštní zájem poznatelný pro kupitele. To platí i pro obor občanského i pro obor obchodního práva. Prodatel má jen právo podle čl. 343, druhý odstavec, obch. zák. pokud se týče podle §§ 1419 a 1425 obč. zák.

(Rozh. ze dne 6. března 1930, Rv I 1011/29.)